

KINOLOGIJA BENDROJO UGDYMO MOKYKLOJE

Dainius Statkevičius

Kauno „Vyturio“ gimnazija, Lietuva

El. paštas: *dainiukas0219@gmail.com*

Įvadas

Šunys 15 tūkstančių metų yra neatsiejama visos žmonijos tiek gyvenimo, tiek kultūros dalis (Lobell ir Powell, 2010). Mokslas apie šunis vadinamas kinologija (kynos – šuo, logos – mokslas). Jis nagrinėja šunų kilmę, veisles, anatomiją, auginimą, dresavimą, šėrimą, parodų organizavimą ir kt. (lietuviužodynas.lt). Kitas dažnai vartojamas terminas yra kaniterapija – tai terapijos metodas, pagrįstas teigiamu žmonių ir šunų sąveikos poveikiu į fizinius, psichologinius ir socialinius žmonių aspektus. Šis metodas dažnai naudojamas įstaigose, užsiimančiose vaikų priežiūra ir švietimu (vaikų darželiuose, mokyklose, globos namuose), sveikatos priežiūros įstaigose, senelių namuose ir kitose specialiose įstaigose, turinčiose vaikų ir suaugusiųjų su įvairiais psichikos sutrikimais (Čepková & Sasáková, 2015).

Kita svarbi sritis – vaikų sužeidimai, kuriuos sukelia šunys. Siekiant pašalinti šią problemą, užsienyje specialistai organizuoja įvairias prevencines programas, kuriose dalyviai gauna ne tik teorines žinias, bet ir išmoksta saugaus kontakto su šunimi taisykles ir įgauna gilią asmeninę patirtį. Šiuo klausimu Šveicarijoje buvo atliktas tyrimas, kuris parodė, jog tokios programos turi esminę reikšmę vaiko ir šuns santykių vystymesi (Chlopčíková, 2015). Nustatyta, kad interaktyvūs ugdymo moduliai daro teigiamą įtaką tikslinės populiacijos elgesiui. Kontaktinė švietimo forma vaikams suteikia nepakeičiamą patirtį, padedančią sumažinti rizikingą elgesį kontakto su šunimi metu (Duperrex et al. 2009). Tačiau reikia nepamiršti, jog tokiose mokymo programose ir kitose veiklose gali dalyvauti tik specialiai tam apmokyti šunys, pvz. kaniterapinis šuo, šuo vedlys ir kt. (Chlopčíková, 2015).

Kiti atlikti tyrimai parodė, kad gyvūnai vaidina gyvybiškai svarbų vaidmenį vaikų gyvenime ir kad sąveika su augintiniais prisideda prie savęs suvokimo, vaizduotės, žaidimo, empatijos ir moralės jausmo ugdymo. Be to, gyvūnai vaidina svarbų vaidmenį vaiko socialiniame ir komunikaciniame ugdyme, kurio tėvai ar mokytojai dažnai gali nesugebėti suteikti, nes vaikai ir gyvūnai dažnai sąveikauja kitaip nei suaugusieji įpratę (Solomon, 2010). Ypatingai bendraujant su šunimis vaikams yra svarbu tai, kad šunys mūsų neteisčia, nekritikuoja, jei būna ištikimi ir nesiginčija, jie guodžia ir saugo (Fogle 2002). Tyrimai parodė, kad užsiėmimuose su šunimis, vaikai gali lengviau susikaupti, padidėja jų žaislingumas, pagerėja socializacija. Tačiau reikia paminėti, jog toks efektas nebuvo gautas su žaislais ar žaisliniu šunimi (Nedzinskaitė ir kt., 2019). Šunys ir kiti gyvūnai, kaip komunikabilūs partneriai, bendraudami ir priedami prie vaiko suteikia vaikams jausmą, kad jie yra svarbūs, o tai pagerina vaiko emocinę būseną bei jo savivertę (Solomon, 2010).

Vykdomos veiklos mokykloje susijusios su kinologija

Siekiant mokinius supažindinti su kinologijos pagrindais, skatinti kaniterapiją, labdarą, socialinę veiklą Kauno „Vyturio“ gimnazijoje organizuojamos įvairios veiklos, siekiant įtraukti kuo daugiau mokinių. Ši veikla taip pat integruojama į ilgalaikį respublikinį projektą „Darni mokykla“.

1 paveikslas

Kinologijos specialistės ir veisėjos

2018 m. pavasarį pradinėjų klasių mokiniams buvo organizuotas edukacinis užsiėmimas „Ar moki elgtis su šunimis“. Užsiėmimą vedė kinologijos specialistė ir šunų veisėja Dalia Mickienė ir Skaistė Skibiniauskienė, užsiėmime dalyvavo ir trys samojedų veislės šunys (1 pav.).

Šio užsiėmimo metu mokiniai buvo supažindinti su samojedų veisle, išmoko kaip priėti prie nepažįstamo šuns, kaip elgtis, jei netikėtai užpuola nepažįstamas šuo. O užsiėmimo pabaigoje dalyvavo ir mini kaniterapijos seanse, kurio metu galėjo gyvai pabendrauti ir paglostyti šunis (2 pav.). Būtina akcentuoti, kad panašaus pobūdžio užsiėmimuose gali dalyvauti tik specialiai apmokyti šunys bei jų vedliai, o mokytojams būtina pasirūpinti tėvų sutikimais, kur pažymima, kad vaikai neturi alergijos šunims. Tokio užsiėmimo nauda yra didelė, jau pirmo užsiėmimo metu keli mokiniai išsigydė baimę šunims.

2 paveikslas

Užsiėmimai su šunimis

Nuo 2018 m rudens pradėtos organizuoti socialinės akcijos „Parems beglobius“, skirtos Pasaulinei gyvūnų globos dienai. Šių akcijų metu gimnazijos bendruomenė renka paramą beglobiams šunims gyvūnų prieglaudoje. Renkamas sausas pašaras, konservai, pavadėliai ir kitas inventorius. Akcijos partneris beglobių gyvūnų prieglauda VŠĮ „Penkta koja“, o akcijos simbolis biologijos mokytojo šeimos samojedų veislės šunys Striker ir Bona, kurių visas parodose laimėtas sausas pašaras skiriamas beglobiams (3 pav.). Taip skatinamas mokinių sąmoningumas, labdaros teikimas bei socialinė veikla ir atsakingumas. Nes už visus beglobius, esančius prieglaudose yra atsakingi žmonės.

3 paveikslas.

Socialinė akcija „Parems beglobius“

2019 m. pavasarį buvo organizuotas integruotas projektas „Panaudok atliekas ir padėk beglobiams“. Šio projekto metu buvo siekiama skatinti gimnazijos bendruomenę tausoti aplinką, rūšiuoti atliekas, atliekų antrinį panaudojimą, labdarą. 6–7 klasių mokiniai technologijų pamokų metu iš tekstilės atliekų gamino pavadėlius, antkaklius, žaislus šunims. Visi dirbiniai buvo eksponuojami mini parodoje ir pristatyti beglobiams VŠĮ „Penkta koja“. Tikimasi, kad tai nebus vienkartinis projektas ir taps gimnazijos tradicija.

2020 m. vasario mėn. gimnazijoje organizuotas protmūšis „Ar pažįsti šunis ir jų veisles“. Mokiniai galėjo susipažinti ne tik su šunų veislėmis, bet ir jų kilme, paskirtimi ir įdomiais faktais. Protmūšyje dalyvavo 8–II gimnazijos klasių mokiniai.

Planuojama tęsti šias veiklas, tuo pačių planuojamos ir naujos veiklos. Nuo 2020 m. rugsėjo mėnesio planuojamas pasirenkamas dalykas III–IV gimnazijos klasių mokiniams „Kinologijos pagrindai“. Šio kurso metu planuojama mokinius supažindinti su šuns anatomija, pagrindinėmis ligomis, bei veislėmis, jų kilme, paskirtimi, šunų parodų organizavimu. Taip galima organizuoti akciją pradinių klasių mokiniams „Skaitau šuniui“. Jos tikslas padėti sunkiau skaitantiems mokiniams įveikti šį trūkumą. Nes skaitydamas šuniui, vaikas atsipalaiduoja, šuo neduoda pastabų, nekritikuoja, nebara. Tokiam užsiėmimui dalyvauja tik vaikas, šuo ir šuns vedlys. Nei mokytojas, nei tėvai dalyvauti negali.

Apibendrinimas

Apibendrinant būtina paminėti, kad visos veiklos susilaukia didesnio ar mažesnio mokinių susidomėjimo. Ypač jos svarbios pradinių klasių mokiniams. Taip pat siekiama ir akcentuojama, kad žmogus norėdamas auginti tam tikros veislės šunį, privalo kreiptis į veislyną, o norėdamas auginti tiesiog šunį – į prieglaudą.

Literatūra

- Čepková, K., & Sasáková, N. (2015). Interconnection of canis therapy and art therapy. *Folia*, 59(2), 148–152.
- Chlopčíková, M. (2015). Interactive education-preventive programme as efficient prevention means for contact of children and dogs. *Journal of Nursing, Social Studies, Public Health and Rehabilitation*, 1, 2, 55–67.
- Duperrex, O., Blackhall, K., Burri, M., & Jeannot, E. (2009). Education of children and adolescents for the prevention of dog bite injuries. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, (2). <https://doi.org/10.1002/14651858.CD004726.pub2>
- Fogle, B. (2002). Šunys. *Enciklopedija* [Dogs. Encyclopedia]. Alma littera.
- Lietuvių žodynas, [interaktyvus]. <https://www.lietuvizodynas.lt/terminai/Kinologija>
- Lobell, J. A. & Powell, E. (2010). More than man's best friend. *Archeology*, 63(5). <https://archive.archaeology.org/1009/dogs/>
- Nedzinskaitė, U., Mažeikaitė, J., Paleckaitis, M., & Stankevičius, R. (2019). Canine-assisted therapy and the improvement of physical characteristics in disabled children: A pilot study. *Sveikatos mokslai=Health Sciences in Eastern Europe*, 29(6), 88–94. <https://doi.org/10.35988/sm-hs.2019.106>

Solomon, O. (2010). What a dog can do: Children with autism and therapy dogs in social interaction. *Ethos*, 38(1), 143–166. <https://doi.org/10.1111/j.1548-1352.2010.01085.x>

Summary

CINOLOGY IN A GENERAL EDUCATION SCHOOL

Dainius Statkevičius

Kaunas „Vyturys“ Gymnasium, Lithuania

Dogs for 15,000 years have been an integral part of all humanity in our life and culture. In recent times, caniterapy has gained in popularity as a therapeutic approach based on the positive effects of human-dog interaction on the physical, psychological and social aspects of humans. This method is often used in institutions for child care and education (kindergartens, schools, care homes), health care facilities, retirement homes and other special facilities for children and adults with various mental disorders. In order to introduce pupils to the basics of cynology, to promote caniterapy, charity and social activities, various activities are organized at Kaunas Vyturys Gymnasium in order to involve as many pupils as possible. This activity is also being integrated into the long-term project “Sustainable School”. It is also sought and emphasized that a person must go to a kennel if he wants to have a certain breed of dog, but if he wants to have dog (does not matter breed), he must go to a shelter. This way is to combat breeding of undocumented breeding dogs. The gymnasium organizes educational classes with dogs for primary school learners, social campaigns "Support the homeless", integrated project "Use waste and help the homeless", quizzes "Do you know dogs and their breeds". Also it is planned to prepare an elective subject for students of grades 11-12 “Basics of Cynology”.

Keywords: cynology, caniterapy, social activity, education with dogs.